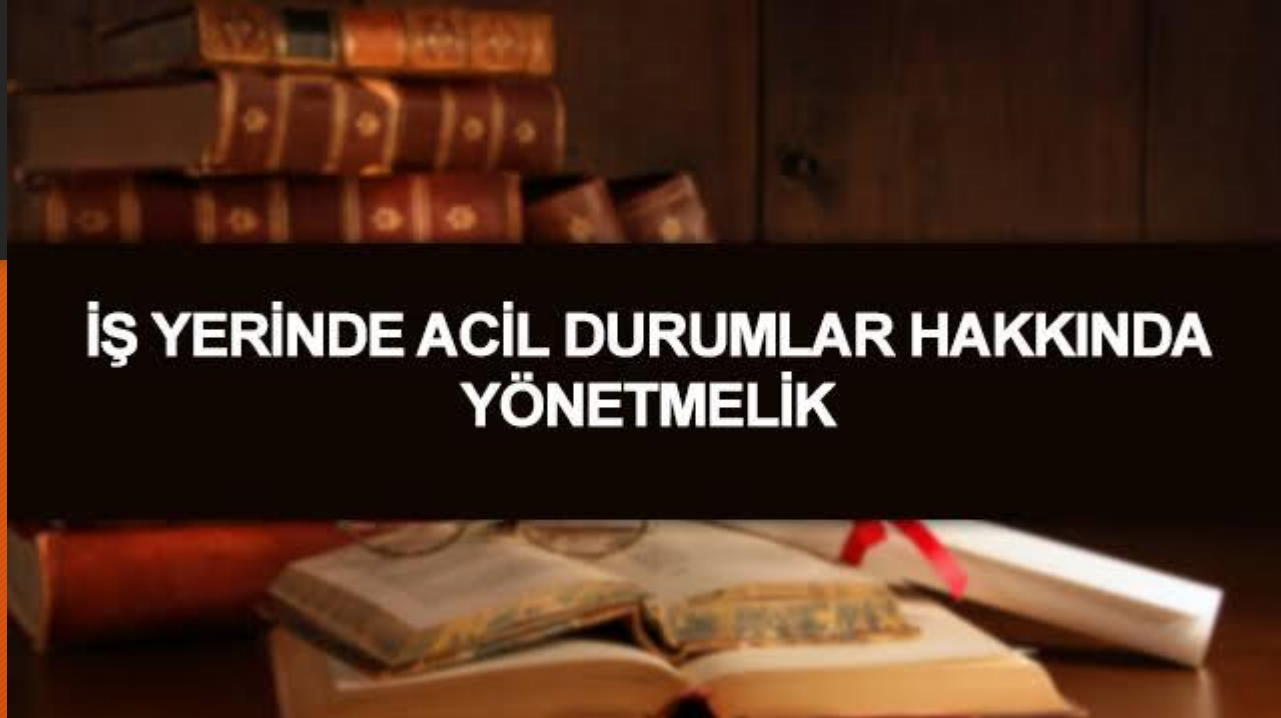

9. İŞYERLERİNDE ACİL DURUMLAR HAKKINDA YÖNETMELİK

**İŞ YERİNDE ACİL DURUMLAR HAKKINDA
YÖNETMELİK**

Doç.Dr.Belgin KARABACAKOĞLU

Dr.Öğr.Üyesi Uğur SELENGİL

2022-2023

- İnsan hayatını büyük boyutlarda etkileyen acil durumlarla günlük hayatta veya çalışma hayatında karşılaşılabilir. Acil durumlarla mücadele etmek ve hazırlıklı olmak iki açıdan ele alınabilir.
 - Olay meydana gelmeden alınacak tedbirler ve
 - Olay meydana geldikten sonra kriz halinde yapılacaklar
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun ikincil mevzuatı olarak yürürlüğe giren yönetmeliklerden birisi olan **“İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik”** ile **acil durum planı hazırlanması**, söz konusu kanun kapsamındaki işyerleri için zorunlu hale gelmiştir.

Acil durum

3

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğine göre; işyerinin tamamında veya bir kısmında meydana gelebilecek yangın, patlama, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım, doğal afet gibi acil müdahale, mücadele, ilkyardım veya tahliye gerektiren olayları ifade eder.

- İşyerlerinde oluşan acil durumlar beklenmedik olaylar olduğu için vereceği zarar çeşitli şekillerde olabilmektedir.
- Çalışanlara, müşterilere, işyerine gelen ziyaretçilere gelebilecek can tehditleri olabileceği gibi üretimin durması, fiziksel ve çevresel zarar gibi durumlara yol açarak farklı olumsuzluklar da meydana getirebilmektedir.
- Acil durumlarla mücadelede en etkili yol, acil durum meydana gelmeden önce alınacak tedbirlerle hazırlıklı olmaktır.

- İşyeri için muhtemel acil durumlar ile söz konusu acil durumlar için **önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri** belirlemek,
- oluşabilecek acil durumlar için **talimat ve prosedürler** geliştirmek,
- acil durum meydana geldikten sonra **güvenli tahliyeyi** sağlamak için çalışmalar yapmak gerekmektedir.

Endüstriyel anlamda kamu kurumları da dâhil olmak üzere İSG açısından ele alındığında **acil durumlar** şu şekilde sıralanabilir:

- Yangın,
- Patlama,
- Tehlikeli kimyasal madde yayılımı,
- Doğal afetler,
- İlk yardım ve tahliye gerektirecek olay ve kazalar,
- Gıda zehirlenmesi,
- Sabotaj.

İşyerlerinde meydana gelebilecek acil durumlar;

- yapılan işin niteliği,
- kullanılan malzemeler,
- işyerlerindeki risk faktörleri,
- işyerinin konumu,
- faaliyet gösterdiği alandaki önem derecesi gibi çeşitli etmenlere göre farklılıklar arz etmektedir.

Acil durum planı

8

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğe göre; İşyerlerinde meydana gelebilecek acil durumlarda yapılacak iş ve işlemler dahil bilgilerin ve uygulamaya yönelik eylemlerin yer aldığı planı ifade eder.

Acil durum planı;

- büyük çaplı kaza ve yaralanmaları önlemek,
 - işyeri ve çevresindeki binalar ile ekipmanlarda oluşabilecek zararı azaltmak,
 - toplum ve çevreyi acil durumların etkilerinden korumak ve
 - acil durumların işyerlerine verdiği maddi ve manevi zararı en az hasarla atlatarak normal çalışma düzenine en hızlı şekilde geçişini sağlamak için gereklidir.
- Herhangi bir acil durum meydana gelmeden yapılacak bu planlamayla gereken tedbirler belirlenir, maddi ve manevi en az hasarla atlatılabilir.

Acil durum planı hazırlamanın amaçları:

10

- ✓ Acil durumlara karşı her zaman hazır bulunulması,
- ✓ Acil durumların neden olduğu durumların hızlı ve etkili bir biçimde sınırlandırılması,
- ✓ Acil servis hizmetleri işyerine ulaşip kontrol altına alana kadar acil durumun yönetilmesi,
- ✓ Dışarıdan gelen acil durum ekiplerine bilgi verilerek ve ekipmanlarla yardımcı olunması,
- ✓ Tüm çalışanların ve çevredekilerin acil durumların olumsuz etkilerinden korunması

- 6331 Sayılı Kanunun 11 ve 12. maddelerinde acil durum planları, yangınla mücadele, ilk yardım ve tahliye ile ilgili hükümler bulunmaktadır. Kanun kapsamına giren tüm işyerleri, **İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğe** göre acil durum planı hazırlamakla yükümlüdür.
- Acil durum planı risk değerlendirmesinin bir çıktısıdır. Risk değerlendirmeyle muhtemel tehlike ve riskler tespit edildikten sonra kontrol önlemleri belirlenir. Bunun sonrasında acil durumlar belirlenir ve yönetmelik hükümlerine göre acil durumların **önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerinin** belirlendiği, müdahale için prosedürler ve tahliye planlarını içeren bir acil durum planı hazırlanır.

İşverenin yükümlülükleri nelerdir?

12

- Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek ve çalışan ile çalışma çevresini etkileyecek acil durumları önceden değerlendirerek muhtemel acil durumları belirler.
- Acil durumların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alır.
- Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar.

ACİL DURUM EYLEM PLANI

Acil Durum
Toplanma Bölgesi

Yangın Çıkışı

Acil Durum
Telefonu

13

- Acil durum planlarını hazırlar ve tatbikatların yapılmasını sağlar.
- Acil durumlara mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım vb. konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitilmiş yeterli sayıda çalışanı görevlendirir ve her zaman hazır bulunmalarını sağlar.

- Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.
- Acil durumlarda enerji kaynaklarının ve tehlike yaratabilecek sistemlerin olumsuz durumlar yaratmayacak ve koruyucu sistemleri etkilemeyecek şekilde devre dışı bırakılması ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapar.

15

- Varsa alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işverenin çalışanları ile müşteri ve ziyaretçi gibi işyerinde bulunan diğer kişileri acil durumlar konusunda bilgilendirir.
- Acil durumlarla ilgili özel görevlendirilen çalışanların sorumlulukları işverenlerin konuya ilişkin yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Çalışanların yükümlülük ve sorumlulukları nelerdir?

16

- Acil durum planında belirtilen hususlar dahilinde alınan önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlere uymak zorundadır.
- İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda kendileri ve diğer kişilerin sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürecek acil durum ile karşılaştıklarında; hemen en yakın amirine, acil durumla ilgili görevlendirilen sorumluya veya çalışan temsilcisine haber vermek zorundadır.

- Acil durumun giderilmesi için, işveren ile işyeri dışındaki ilgili kuruluşlardan olay yerine intikal eden ekiplerin talimatlarına uymak zorundadır.
- Acil durumlar sırasında kendisinin ve çalışma arkadaşlarının hayatını tehlikeye düşürmeyecek şekilde davranmak zorundadır.

İşveren, çalışanların kendileri veya diğer kişilerin güvenliği için ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıkları ve amirine hemen haber veremedikleri durumlarda; istenmeyen sonuçların önlenmesi için, bilgileri ve mevcut teknik donanımları çerçevesinde müdahale edebilmelerine imkân sağlar. Böyle bir durumda çalışanlar, ihmal veya dikkatsiz davranışları olmadıkça yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutulamaz.

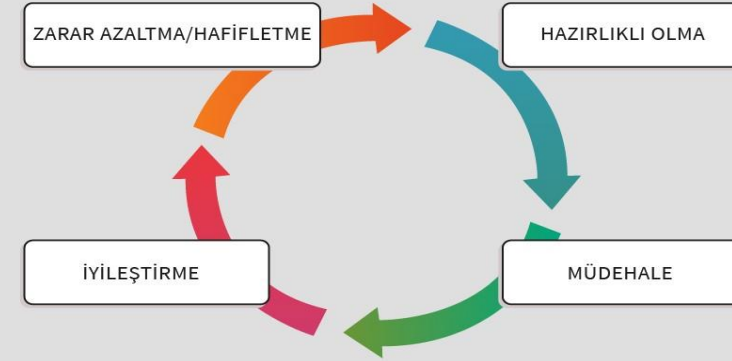
Acil Durum Yönetimi

19

- İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi, İSG faaliyetlerinin kuruluşların genel stratejileri ile uyumlu olacak biçimde sistematik bir şekilde ele alınarak sürekli iyileştirme yaklaşımı çerçevesinde çözümlenmesi için kullanılan bir araçtır.
- İşyerlerinde kurulan iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin altında olmazsa olmazlardan biri de **acil durum** başlığıdır.
- Acil durum yönetimi, **dört aşamadan oluşan** ve birbirini takip eden bir süreci içerir.

Acil durum yönetimi süreci

20

- **Önleme:** Acil durumları önlemek veya etkilerini azaltmak için, düzenleyici fiziksel veya operasyonel tedbirlerin alınması,
- **Hazırlık:** Düzenlemeler ve tüm gerekli kaynakların acil durumları önlemek için seferber edilmesi,
- **Müdahale:** Acil durum meydana geldikten hemen sonra etkilerinin en aza indirilmesi,
- **Yenilenme:** Tesislerin mümkün olduğunca kısa sürede yenilenmesi ve maruz kalan topluluğun bu durumu çabuk atlatması için düzenlemeler yapılması.

İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi standardı OHSAS 18001'in TSE tarafından uyumlaştırılan hali TS 18001'de *(günümüzde TS ISO 45001:2018 yürürlüktedir)* işyerlerinin acil durumlar hakkında yapması gerekenler aşağıda belirtilmiştir:

- Kuruluş, olaylara ve acil durumların meydana gelme olasılığını tahmin etmeli, bu durumlarda yapılacakları belirlemeli ve bunlardan kaynaklanabilecek muhtemel hastalık ve yaralanmaları önlemek veya azaltmak için plan ve prosedürler oluşturmalı ve bunları sürdürmelidir.
- Kuruluş, özellikle olayların ve acil durumların ortaya çıkmasından sonra acil durum hazırlıklarını, bu durumlarda kullanılacak planları ve prosedürleri gözden geçirmelidir.

Acil durumlarla mücadele konusu;

- sistematik bir çalışma gerektirmesi,
- işyeri içerisindeki organizasyonda görevlendirmeler yapılması ve
- planlamalar çerçevesinde bir çalışma süreci içermesi nedeniyle
“acil durum yönetimi” kavramından söz etmek mümkündür.

İşyerlerinin acil durum yönetiminde dikkat etmesi gereken hususlar

23

- Acil durum çalışmalarını yürütecek ekibin belirlenmesi,
- Acil durumlara ilgili yapılacak çalışmalar için bir amaç belirlenmesi,
- Acil durum planı hazırlanması ve diğer çalışmalarda girdilerin tespiti,
- Saha ziyaretlerinin planlanması ve uygulanması,
- Eksiklikleri içeren raporların hazırlanarak işverene sunulması,
- Acil durum ekipmanlarının temini için ilgili birimlerle ortak çalışma yapılması,
- Acil durum planı hazırlık aşamaları izlenerek işyeri için bir acil durum planı hazırlanması,
- Acil durum ekiplerinin eğitimleri için gerekli planlamaların yapılması,
- Tatbikatların planlanması, senaryolar oluşturulması ve uygulanması,
- Çalışmaların takibi ve kontrolü.

Acil Durum Planının Hazırlanması

24

Acil durum planı

Acil durum planı hazırlarken izlenmesi gereken aşamalar

25

Acil durum planı, tüm işyerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere hazırlanır. **İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 7. Maddesi uyarınca** acil durum planı hazırlarken izlenmesi gereken aşamalar:

- 1) Acil durumların belirlenmesi,
- 2) Önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin alınması,
- 3) Görevlendirilecek kişilerin belirlenmesi,
- 4) Acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması,
- 5) Dokümantasyon,
- 6) Tatbikat,
- 7) Acil durum planının yenilenmesi

Acil durumların belirlenmesi

26

Acil durum planı hazırlanırken öncelikle işyeri için muhtemel acil durumların aşağıdaki hususların dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir.

- a) Risk değerlendirmesi sonuçları.
- b) Yangın, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım ve patlama ihtimali.
- c) İlk yardım ve tahliye gerektirecek olaylar.
- d) Doğal afetlerin meydana gelme ihtimali.
- e) Sabotaj ihtimali

a) Risk değerlendirmesi sonuçları

27

Acil durum planı, risk değerlendirmesinin bir çıktısıdır. Risk değerlendirmesiyle işyeri için olası tehlike ve riskler belirlenip kontrol önlemleri değerlendirildikten sonra, işyerini büyük maddi ve manevi kayıplara uğratacak, toplu ölümlere yol açacak, acil müdahale, mücadele, ilkyardım gerektirecek olaylar daha net şekilde görülebilecektir. Böylece risk değerlendirmesi, muhtemel acil durumların belirlenmesinde en önemli referans olacaktır.

b) Yangın, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım ve patlama ihtimali

28

- İşyerinin yaptığı çalışmalar, kullanılan kimyasallardan kaynaklanacak patlamalar ve sonrasında meydana gelecek yangın durumu, muhtemel acil durumların belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken bir diğer husustur. Kullanılan kimyasalların **Güvenlik Bilgi Formu'ndaki (GBF)** bilgilerden faydalanılarak hangi durumlarda yangın veya patlama ihtimali olacağı değerlendirilmelidir.
- Patlama, patlama risklerinin değerlendirilmesi amacıyla patlayıcı ortam oluşabilecek tüm işyerlerinin ayrıca **Patlamadan Korunma Dokümanı** hazırlaması gerekmektedir. İşyerlerinde patlama ve yangın gibi acil durumların belirlenmesi için kontrol listesi hazırlanması faydalı olacaktır.

Kontrol listesinde yer alabilecek bazı başlıklar

29

- İşyerindeki **alevlenir, oksitleyici ve patlayıcı** kimyasal maddeler ile bunların depolanması,
- Varsa kaynak ve kesme faaliyetleri,
- Tesiste ürün alan/boşaltan taşıtlar,
- Potansiyel bir alev kaynağı teşkil edebilecek yüksek sıcaklık oluşturan makine ve teçhizatlar,
- Sigara için belirlenmiş özel alanlar,
- Tesiste kullanılan tüm cihazların standartlara uygunluğu,
- Tehlikeli kimyasal maddelerin ve atıkların işlenmesi, kullanılması, taşınması ve depolanmasının uygunluğu,
- Acil durum planını hazırlayan işyerinin komşu işyeri ve binalarında yapılan faaliyetler,
- Tehlikeli patlayıcı atmosferin oluşma/tutuşma ihtimali vb.

c) İlk yardım ve tahliye gerektirecek olaylar

30

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğine göre “ilkyardım veya tahliye gerektirecek olay ve kazalar” da acil durum olarak sayılmaktadır.

İşyerinde yapılan risk değerlendirmesi sonucuna göre ilkyardım gerektirecek muhtemel olaylar tespit edilmelidir. Bunlara ilişkin örnekler aşağıda verilmektedir:

- Kayma, takılma, düşme,
- Yanıklar,
- Elektrik çarpmaları,
- Uzun yaralanmaları/kopmaları vb.

d) Doğal afetlerin meydana gelme ihtimali

31

- Deprem kuşağında yer alan bir ülke olmamız nedeniyle deprem, küresel ısınmadan kaynaklanan sel felaketlerinin artması nedeniyle sel ve diğer doğal afetler, acil durum dendiğinde dâhil edilmesi gereken olaylardır.

e) Sabotaj ihtimali

32

- İşyerinin milli ekonomiye, devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunması ve yaşanacak olumsuz bir olay sonucu ülke güvenliği ve ekonomisi ile toplum hayatı bakımından önemli etkilere neden olabilecek tesisler arasında bulunması sebebiyle, uğrayacağı sabotaj vakasıyla kısmen veya tamamen yıkılması, hasara uğratılması veya geçici bir süre için dahi olsa çalışmadan alıkonması gibi durumlar söz konusu olabilir.

Etki alanına giren işyerleri

33

- Acil durum planı hazırlanan işyerinin komşu işyeri ve binalarında yapılan faaliyetler de göz önüne alınmalıdır. Örneğin, patlayıcı madde imal eden bir fabrikada oluşabilecek bir yangın acil durumu, komşu işyerlerini de etkileyebilecektir. Bu yüzden etki alanına giren işyerlerinde acil durumların belirlenmesinde söz konusu durum göz önünde bulundurulmalıdır.
- Acil durumlar belirlenirken işyerinin geçmişte yaşadığı acil durum ve kazalar da dikkate alınmalıdır. Bu kaza ve acil durumların oluşma sıklığına göre verilmesi gereken önem ve derecelendirme, acil durum planı hazırlanmadan önce hazırlanmış olan risk değerlendirmesinde analiz edilmiş olacaktır.

Önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler

34

- **6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 11. maddesine göre** meydana gelebilecek acil durumların önceden değerlendirilmesi, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumların belirlenmesi ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin alınması gerekmektedir.
- İşyeri için acil durum planının ilk aşamasında tespit edilen her acil durum için **önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler** belirlenir.

- İşveren, belirlediği mümkün ve muhtemel acil durumların oluşturabileceği zararları önlemek ve daha büyük etkilerini sınırlandırmak üzere gerekli tedbirleri alır.
- Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere tedbirler belirlenirken gerekli olduğu durumda ölçüm ve değerlendirmeler yapılır.
- **Alınacak tedbirler**, risklerden korunma ilkelerine uygun olur ve **toplu** korumayı esas alır.

Önleyici tedbir; herhangi bir acil durum meydana gelmeden alınan önlemleri ve yapılan çalışmaları ifade eder.

Sınırlandırıcı tedbir ise acil durumun oluşmasının engellenemediği durumlarda bu acil durumun etkilerini sınırlandırıcı tedbirlerin alınması anlamına gelir.

Örneğin; acil durum olarak yangın belirlendiğinde, yangının önleyici tedbirlerinden biri kazanların periyodik kontrolüdür. Sınırlandırıcı tedbir ise çabuk müdahaleyi sağlayacak sprinkler yangın söndürme sistemidir.

Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri

37

- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 10. maddesine göre; işveren tarafından acil durumların meydana gelmesi halinde uyarı verme, arama, kurtarma, tahliye, haberleşme, ilk yardım ve yangınla mücadele gibi uygulanması gereken acil durum müdahale yöntemleri belirlenir ve yazılı hale getirilir.
- İşyerinde herhangi bir acil durum meydana geldiğinde yapılacakların önceden planlanması açısından acil durum müdahale yöntemlerinin oluşturulması önemlidir. Oluşturulan bu yöntemler acil durum planlarında belirtilir ve acil durumlarla ilgili işyerlerinde çalışanlara bilgi ve eğitim verilirken de bu yöntemlere yer verilir.

- Tahliye sonrası, işyeri dâhilinde kalmış olabilecek çalışanların belirlenmesi için sayım da dâhil olmak üzere gerekli kontroller yapılır.
- İşveren, işyerinde acil durumların meydana gelmesi halinde çalışanların bu durumun olumsuz etkilerinden korunması için bulundukları yerden güvenli bir yere gidebilmeleri amacıyla izlenebilecek uygun tahliye düzenlemelerini acil durum planında belirtir ve çalışanlara önceden gerekli talimatları verir.
- İşyerlerinde yaşlı, engelli, gebe veya kreş var ise çocuklara tahliye esnasında refakat edilmesi için tedbirler alınır.

- Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri oluşturulurken **Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik** hükümleri dikkate alınır. Ayrıca çalışanlar dışında müşteri, ziyaretçi gibi işyerinde bulunması muhtemel diğer kişiler de göz önünde bulundurulur.

Tahliye Yöntemlerinin Belirlenmesi

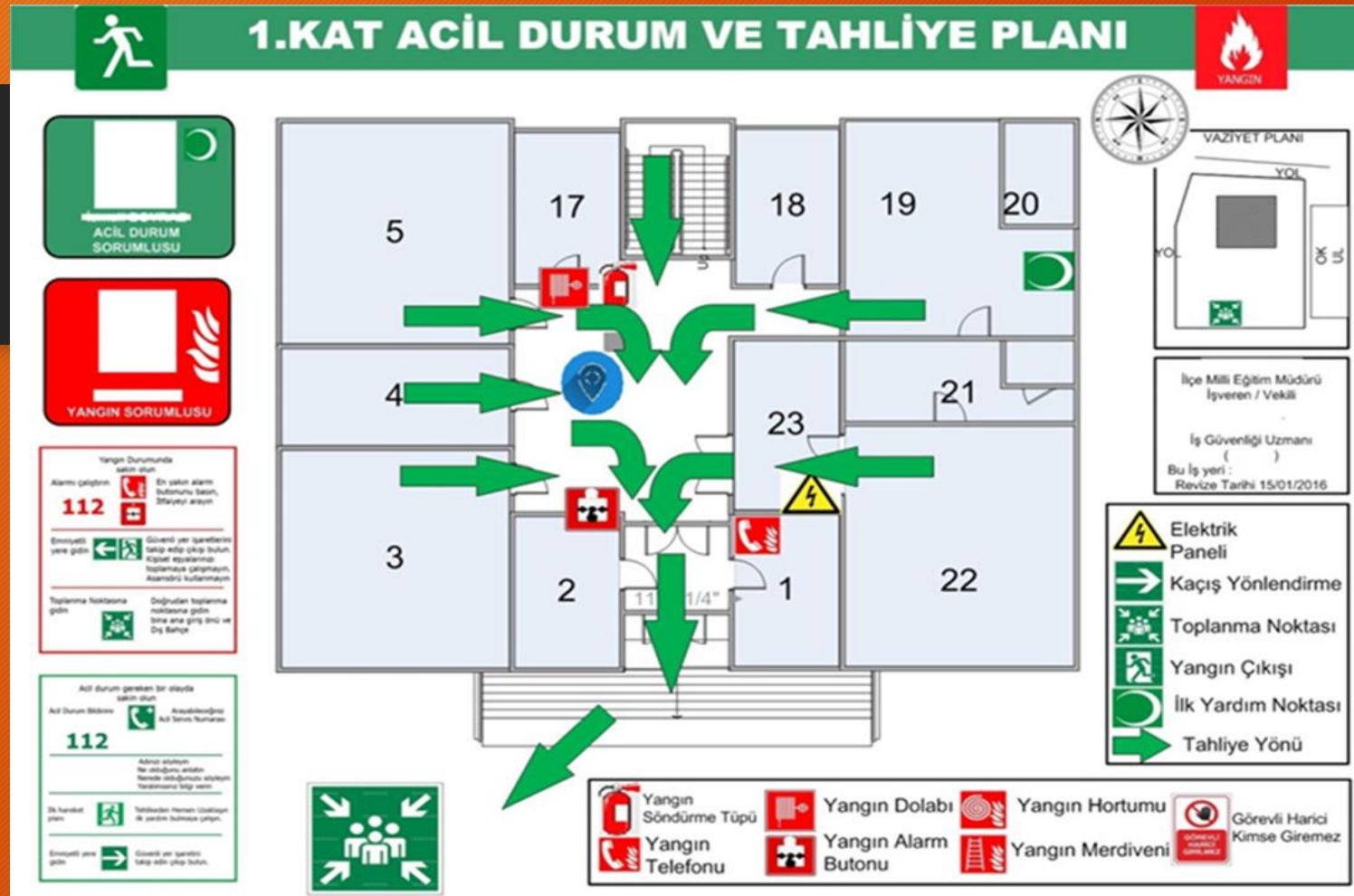
40

- İşveren, işyerinde acil durumlar söz konusu olduğunda çalışanlara bu durumdan etkilenmesini önlemek için çalışanların bulundukları yerden daha güvenli bir yere tahliye düzenlemesini gerçekleştirmek için acil durum planları hazırlar.
- **Güvenli yer,** acil durumların olumsuz sonuçlarından çalışanların etkilenmeyeceği mesafede veya korunakta belirlenmiş yeri ifade eder.

Yönetmeliğin 12'nci maddesine göre aşağıdakileri hususları içeren krokiler hazırlanmalıdır:

- Yangın söndürme ve ilkyardım malzemeleri de dâhil olmak üzere acil durum ekipmanlarının bulunduğu yerler,
- Kaçış yolları, toplanma yerleri ve bulunması halinde uyarı sistemlerinin de yer aldığı tahliye planı,
- Görevlendirilen çalışanların ve varsa yedeklerinin adı, soyadı, unvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgileri,
- İlk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında işyeri dışındaki kuruluşların irtibat numaraları.

42

- Tahliye planları, işyerinde görülebilecek yerlere asılarak, herhangi bir acil durumda işyerinde o anda bulunan herkese (çalışanlara, stajyerlere, ziyaretçilere vb.) yardımcı olacak şekilde kullanılmalıdır.

Görevlendirilecek çalışanların belirlenmesi

43

- İşveren; işyerlerinde tehlike sınıflarını tespit eden Tebliğde belirlenmiş olan
- çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 30 çalışana,
- tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 40 çalışana ve
- az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 50 çalışana kadar;

- a) Arama,
- b) kurtarma ve
- c) tahliye,
- d) yangınla mücadele,

konularının her biri için uygun donanıma sahip ve özel eğitilmiş en az birer çalışanı destek elemanı olarak görevlendirir. İşyerinde bunları aşan sayılarda çalışanın bulunması halinde, tehlike sınıfına göre her 30, 40 ve 50'ye kadar çalışan için **birer destek elemanı daha görevlendirir.**

- İşveren, ilkyardım konusunda **İlkyardım Yönetmeliği esaslarına göre** destek elemanı görevlendirir.
- Her konu için birden fazla çalışanın görevlendirilmesi gereken işyerlerinde bu çalışanlar konularına göre ekipler halinde koordineli olarak görev yapar. Her ekipte bir ekip başı bulunur.

- İşveren tarafından acil durumlarda ekipler arası gerekli koordinasyonu sağlamak üzere çalışanları arasından bir sorumlu görevlendirilir.
- 10'dan az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde bir kişi görevlendirilmesi yeterlidir.

Tatbikat

46

Hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olmak için işyerlerinde **yılda en az bir defa (madenlerde en az 6 ayda bir)** olmak üzere tatbikat yapılır, denetlenir ve gözden geçirilerek gerekli düzeltici ve önleyici faaliyetler yapılır.

Gerçekleştirilen tatbikatın tarihi, görülen eksiklikler ve bu eksiklikler doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri içeren **tatbikat raporu hazırlanır.**

- ❖ Gerçekleştirilen tatbikat neticesinde varsa aksayan yönler ve kazanılan deneyimlere göre acil durum planları gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılır.
- ❖ Acil durumlara hazırlığın bir uygulaması olarak tatbikat, senaryo belirleme, haberli ve habersiz yapılması unsurlarından oluşur.
- ❖ Birden fazla işyerinin bulunduğu iş merkezleri, iş hanlarındaki işyerlerinde tatbikatlar yönetimin koordinasyonu ile yürütülür.

ACİL DURUM TAHLİYE TATBİKATI

Dokümantasyon

Acil durum planı asgarî aşağıdaki hususları kapsayacak şekilde dokümante edilir:

- İşyerinin unvanı, adresi ve işverenin adı.
- Hazırlayanların adı, soyadı ve unvanı.
- Hazırlandığı tarih ve geçerlilik tarihi.
- Belirlenen acil durumlar.
- Alınan önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler.
- Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri.
- Acil durumlar için belirlenmiş “güvenli yer”
- İşyerine en yakın hastane bilgileri (ismi, harita gösterimi vs.),

ACİL EYLEM PLANI

	ACİL YARDIM 112	İTFAİYE 110	POLİS 155
ACİL DURUM TANIMI	ARANACAK TELEFON	YAPILACAK İLK HAREKET	ÖNLEYİCİ FAALİYET
İŞ KAZALARI	112	Yaralıya ilk yardım yapılması Gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması, olayın meydana geldiği bölgenin trafiğe ya da kullanıma kapatılması	İş öncesinde gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması, Çalışanlara yaralanma, ilk yardım ve güvenlik tedbirleri hakkında eğitim verilmesi.
YANGIN	110	Yangın yerinin adresini doğru şekilde bildirmek, Yangını bina sakinlerine bildirmek, İtfaiye gelene kadar yangını söndürmek için tehlikeye atılmadan müdahale etmek. Binayı sakınca bozalmak.	Alarm sistemi kurulması, personole yangına karşı yapılacak ilk müdahale konusunda eğitim vermek. Yangın söndürücü, Yangın hortumu v.s. ekipmanları edinmek ve kontrollerini düzenli bir şekilde yapılmasını sağlamak.
DEPREM	112 110	Deprem sırasında olduğun yerde kal dışarı koşma, Sağlam devrilmeyecek bir eşyanın yanına eğilin, başınızı ve yüzünüzü koruyun.	Binanızın depreme uygunluğunu araştırın. Deprem çantası hazırlayın. Deprem tatbikatı yaparak, sığınacak alanları belirleyin.
HİRSİZLİK	155	Hırsızlık olayının belirlenmesi sonrasında polis ve ilgili birimlere haber verin.	Binanızın giriş çıkışlarını denetleyiniz. Güvenlik kamerası kullanınız. Tanımadığınız kişilere kapınızı açmayınız.
PATLAMA	112 110	Patlama sesini duyar duymaz Pencereden uzakta korunaklı bir yere saklanın. Eğer binada hasar oluşmuş ve enkaz altında kalınmışsa ayağa kalıp bağırma. Yangın olursa, tahliye çıkışından binayı sakınca terk ediniz.	Personale patlama ile ilgili bilgilendirme yapılması ve patlama esnasında oluşabilecek kazalar hakkında ilk yardım eğitiminin verilmesi.
TERÖR, SAVAŞ BİYOLOJİK OLAYLAR	112 155	Klasik veya nükleer bir saldırı olması halinde penceresi az, tavanı ve duvarı sağlam bir yere sığınmak. Varsa hemen maske takmak, Kirlenmiş bölümden uzaklaşmak Eldiven giymek, vücutta açık bölgelerimizi kapatmak. Yakında sığınak varsa oraya gitmek.	Biyolojik saldırılarla ilgili bilgi edinmek Binamızda sığınak oluşturmak, İçinde tıbbi malzeme, yiyecek, içecek, gaz maskesi gibi ihtiyaçları bulundurmak. Düzenli olarak kontrollerini yapmak.
YANGIN SÖNDÜRME EKİBİ	ARAMA KURTARMA EKİBİ	İLK YARDIM EKİBİ	

- Acil durum planının sayfaları numaralandırılarak; hazırlayan kişiler tarafından her sayfası paraflanıp, son sayfası imzalanır ve söz konusu plan, acil durumla mücadele edecek ekiplerin kolayca ulaşabileceği şekilde işyerinde saklanır.
- Acil durum planı kapsamında hazırlanan kroki bina içinde kolayca görülebilecek yerlerde asılı olarak bulundurulur.

Acil durum planının yenilenmesi

52

- İşyerinde, belirlenmiş olan acil durumları etkileyebilecek veya yeni acil durumların ortaya çıkmasına neden olacak değişikliklerin meydana gelmesi halinde etkinin büyüklüğüne göre acil durum planı tamamen veya kısmen yenilenir.
- Yukarıda belirtilen durumlardan bağımsız olarak, hazırlanmış olan acil durum planları; tehlike sınıfına göre çok tehlikeli, tehlikeli ve az tehlikeli işyerlerinde sırasıyla **en geç iki, dört ve altı yılda bir** yenilenir.

Çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitim

53

- Tüm çalışanlar acil durum planları ile arama, kurtarma ve tahliye, yangınla mücadele, ilkyardım konularında görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirilir.
- İşe yeni alınan çalışana, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine ilave olarak acil durum planları ile ilgili bilgilendirme yapılır.
- Acil durum konularıyla ilgili **özel olarak görevlendirilenler**, yürütecekleri faaliyetler ile ilgili **özel olarak eğitilir**. Görevlendirilen çalışanlara, eğitimlerin işyerinde **iş güvenliği uzmanı veya işyeri hekimi** tarafından verilmesi halinde, bu durum işveren ile eğitim verenlerce imzalanarak belgelendirilir.

Büyük endüstriyel tesislerde acil durum planı

54

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 29. maddesi gereğince güvenlik raporu hazırlanan işyerlerinde hazırlanacak dahili acil durum planları bu Yönetmelikte belirtilen acil durum planı hazırlığında dikkate alınarak kullanılır.

**ACİL
DURUMLAR**

ACİL DURUM TELEFONLARI		
 112 Acil Yardım	 110 İtfaiye	 155 Polis
 114 Zehir Danışma Hattı	 177 Orman Yangını	 156 Jandarma

Birden fazla işveren olması durumunda acil durum planları

55

- Aynı çalışma alanını birden fazla işverenin paylaşması durumunda, yürütülen işler için diğer işverenlerin yürüttüğü işler de göz önünde bulundurularak acil durum planı **işverenlerce ortaklaşa hazırlanır.**
- Birden fazla işyerinin bulunduğu **iş merkezleri, iş hanları, sanayi bölgeleri veya sitelerinin** işyerlerince hazırlanan acil durum planlarının koordinasyonu yönetim tarafından yürütülür.

Asıl işveren ve alt işveren ilişkisinin bulunduğu işyerlerinde acil durum planları

56

Bir işyerinde bir veya daha fazla alt işveren bulunması halinde acil durum planlarının hazırlanması konusunda işyerinin bütünü için asıl işveren, kendi çalışma alanı ve yaptıkları işler ile sınırlı olmak üzere alt işverenler sorumludur.

Bir aydan kısa süreli geçici işlerde acil durum planlaması

57

Bir aydan kısa süreli işlerde, işyerinin veya yapılacak işin mahiyeti itibarıyla çalışanları doğrudan etkilemesi muhtemel acil durumlar için bu Yönetmelik kapsamında yapılan özel görevlendirmeler işverence yapılır ve çalışanlar özel görevi bulunanlar ve acil durumlar ile ilgili bilgilendirilir.

SUNUMU HAZIRLAYANLAR

58

Doç.Dr.Belgin KARABACAKOĞLU

Dr.Öğr.Üyesi Uğur SELENGİL